

Вербова пісня

Антоніна Гармаш-Литвин

Не раз козаки вирушали в походи, щоб захистити рідну землю. Проходили через села, добирали охочих піти в похід, стати на захист рідного краю.

Отож і простувала одного разу селом козака сотня. А попереду молодий, вродливий, дужий сотник. Все на ньому сяло, а найбільше його великі карі очі. Щирим усміхом квітли вуста. Виступали козаки в похід... Сільські дівчата і молодиці одна з поперед одної частували козаків хто чим міг. А до сотника ціла черга. Красуня Вербиця стояла осторонь, посміхаючись, дивилась на козака. Важка коса золотою хвилею блищала в сонці. Звабливо напіввідкрились її уста, клично сяли очі. Сотник не витримав, зупинився біля дівчини, захоплено обіймав зором всю її зграбну постать. Гомін притих. Встав козак із коня, низенько вклонився дівчині і сказав: "Скільки живу, кращої не бачив! Взяла в полон ти мене, кінець козацій волі. Як повернуся живий – будеш моєю дружиною?" Стало тихо навколо, як у вусі. По хвилі Вербиця вклонилася і йому та й відказала: "Повертайся живий, козаче! А тоді й поговоримо". І мовчки подала йому вишивану хустину.

Довго-довго стояла край села, махала рукою козакові.

Після того в селі ніхто не смів женихатися до дівчини.

А як чекала вона свого судженого! Довгими вечорами сиділа самотньо під хатою і співала, співала. Взимку мовчки сиділа край вікна і все чекала, чекала... Та ба!..

Одного вечора у двір зайшов кобзар. Вербиця завела його до хати, нагодувала-напоїла. Та й давай розпитувати, де він бував, що чував. Кобзар помовчав, а тоді запитав, як її звати, та аж посмутнів, коли вона сказала. Дівчина зблідла; "То, може, ви щось чули про мого нареченого?".

Кобзар мовчки взяв кобзу до рук та й заспівав думу про бій козацький, про козака вбитого, що лежить в степу. Заплакала дівчина, а дід дістав щось із пазухи і подав дівчині. То була її хустка... Мов риба об лід забилася дівчина в риданні...

По хвилі кобзар мовив: "Пізнав я тебе, не розпитуючи. Так тебе описав козак. Не судилось тобі бути його дружиною, з сирю землею повінчався козак"...

Узяв кобзу та й пішов собі. А дівчина довго стояла, мов закам'яніла... Три весни промайнуло, доки вона трохи відійшла, поки відтав лід у серці...

А це вже другу весну чекає чогось, шумує їй кров молода. А ніхто не важиться.

*"Чом до мене, моя мати,
Ніхто не пришлеться?"*

Мати тужно відповідає:

"Багач, доню, не захоче,

А бідний не сміє"...

Муляє очі Вербиця багацьким синам, та батьки заборонили і думати – бідняцька дочка...А бідні не сміють, бояться насмішок, піймавши гарбуза. Думають, що чекає когось знатнішого, значні-шого... А дівчини очі тужно квилять:

*"Чом до мене, моя мати,
Ніхто не пришлеться?"*

Болить-рветься материнське серце, лебедіє тужна думка:

*"Нехай твоя руса коса
Зіллям зеленіє..."*

Весняної місячної ночі пішла Вербиця до ставу. Довго ходила, співала сумовитих пісень. А тоді враз підвела д'горі руки і мов закляття проспівала:

*"Нехай моя руса коса
Зіллям зеленіє!"*

І нараз стала вербою. Сумовите гілля низько посхилялось долу, вмочає в воду зелене листя. Тільки вітер все зачіпає вербу, пестить пишні зелені коси, грайливо тіпає їх з боку на бік... Попід вербою часто стоять закохані, перемовляються ніжними словами. І тоді верба тоскно шелестить, ніби хтось тихо зітхає. І прозвали ту вербу плакучою... А дівчата склали пісню:

*Закувала зозуленька
На стодолі на розі...
Заплакала дівчинонька
В батька на порозі.
Не куй, не куй, зозуленько,
На стодолі на розі!..
Не плач, не плач, дівчинонько,
В батька на порозі!
"Іду яром до криниці,
Коромисло гнеться...
Чом до мене, моя мати,
Ніхто не пришлеться?"
"Багач, доню, не захоче,
А бідний не сміє.
Нехай твоя руса коса
Зіллям зеленіє!"*